

Priče trpljenja Gospodovega

Pilatova blaznost

2

Pilatovo potovanje je bilo dolgo in žalostno. Bilo je pozimi in plovba je bila ovirana skoraj po vsem Sredozemlju. Upravitelj Judeje se je moral ustaviti v Korintu, da bi počakal ugodnih vetrov.

Zaradi prihoda v Rim ga je navdajalo veliko veselje in hkratu velik strah. Poznal je Tiberija že od prve mladosti, pod njegovim poveljstvom se je bojeval v Germaniji in je vedel, da je zaradi srčne dobrote in državniške modrosti nasprotoval nasilju pokrajinskih upraviteljev. Toda Pilat je rajši zadovoljeval svojega pokrovitelja Sejana kakor pa Tiberija. Zlasti zadnja leta se je preveč udajal sovraštvu proti Judom in nikdar nasičeni želji po maščevanju za žalitev, ki jo je moral prenesti na dan tiste nesrečne obravnave.

Zdaj, ko je potoval k sodbi pred najstrožje sodišče v cesarstvu, je bolj ko kdaj prej mislil na križanega Kralja Judov. Tudi on, ki je bil obsodil toliko krivcev, je bil zdaj tožen, obdolžen; bil je nedolžen človek, ki so mu od vseh strani grozile sodbe in kazni. Tudi njemu so očitali, da se je vedel v Judeji bolj kot vladar kakor kot upravitelj, torej kot cesarjev nasprotnik. On ni znal rešiti onega nedolžnega; ali bo sam našel v Rimu spretnejšega in pogumnejšega sodnika?

Bil je prepričan, da je nedolžen; Judje in Vitelij so trdili, da je kriv. Kako naj izpriča in pomaga resnici do zmage? Kaj je resnica?

Klavdija Prokula, žena, pa mu je ponavljala pridige, ki so večale njegov strah in zmedo v njegovi duši, namesto da bi ga bila tolažila in srčila.

»Karkoli se ti zgodi,« je govorila, »je le kazen za greh, ki si ga storil, ko si dovolil, da so umorili onega pravičnega. Tisti dan nisi hotel poslušati mojih besed. Tvoja zaslepljenost, tvoja gluhost, tvoja strahopetnost so te spravile v to sramoto in te nevarnosti. Po križanju onega nedolžnega je raslo v tebi sovraštvo do Judov; sovraštvo te je gnalo v vedno večje krutosti in nazadnje so te krutosti naredile

trepetajočega obsojenca iz tebe, ki si bil neizprosen sodnik. Jezus je bil pravičen človek in nič se ni čuditi, če je Bog hotel kaznovati krivce njegove smrti. Kaznoval je Jude s tvojo roko, in zdaj kaznuje tebe s cesarjevo roko.«

Pilat je nepotrpežljivo prenašal to ženino govorjenje. Čutil je, da je nekaj resničnega v teh očitkih in domnevah, in da je nekaka nerazumljiva zveza med usodo Kristusovo in njegovo. Po drugi strani pa ni mogel niti hotel verjeti, kako bi kak Bog mogel zapisovati dela in dejanja ljudi, da bi se maščeval za krivice, ki mu jih prizadenejo lastni verniki, privrženci in varovanci. Bog more kvečjemu maščevati žalitve, ki jih je bil deležen kak njegov sin, seveda, če je res, da prihajajo Jupitrovi sinovi na zemljo in da oče opazi vse, kar se jim tu doli zgodi. A tisti ubogi, molčeči in vdani prerok ni kazal videza, da bi bil sin Boga ali iz rodu bogov sploh. Pilat ni čutil nič kesanja zaradi konca tega nesrečneža; grizlo ga je pa, da se tistega jutra ni vedel braniti pred sovražno grožnjo sinedrija, da ni imel toliko spretnosti in moči, da bi se ubranil nasilja, ki so ga zagrešili nad njegovim ugledom. Kesal se je le, da je prenesel hudo krivico, a razumel je, da je ta krivica zvezana z Jezusom in da ni mogoče zadušiti tega spomina, pregnati iz duše tistega bledega obličja ter teh skrivnostnih besed in tistega še skrivnostnejšega molka.

Umil si je bil roke in se slepil, da je tako vrgel s sebe sleherni madež odgovornosti, a tista voda ni nič pomagala in zdaj se je moral oprati vse drugačnih madežev. Vprašal je bil, kaj je resnica, in ni dobil odgovora, a zdaj je bila vrsta na njem, da najde razliko, ki je med pravim in med krivim, med resnico njegove nedolžnosti in lažjo judovskih obtožb.

Poncij Pilat je bil sin družine vojaškega porekla iz Samnija - priimek je prihajal od *pilum* (kopje). Njegova vzgoja je bila čisto vojaška in prav nič modroslovska. Zato se ni nikdar brigal za modroslovsko tenko prejo in za dialektične igre. Vse do onega slovitega dne mu ni nikdar prišlo na misel vprašanje o resnici. Tisto vprašanje je zastavil nepričakovano, ko da mu ga nenadno narekuje notranji glas, toda tistega trenutka se ni mogel rešiti te misli, tega vprašanja, tega dvoma. Kako je moči zanesljivo razlikovati resnico od videza, resnico od slepila, resnico od dvoma, resnico od zmote in od laži?

Pilat je pričel misliti, to se pravi, spravljal je v medsebojni boj nasprotujoče si rešitve, pogrezal se je v zmedeno goščavo nasprotij in silogizmov, uporno gnetel v sebi sodbe drugih in lastna premišljanja. Ker ni bil navajen takega posla in takih naporov, zato jih je kmalu čutil in iz tega protinaravnega napora je izvirala dvojna

bolezen njegovega duha.

V Jeruzalemu ni bilo modroslovcev, a Pilat se je spomnil prijatelja, ki je v mladih letih študiral v Atenah in iz katerega se je večkrat sam norčeval zaradi njegove modroslovske bolezni. Pisal mu je malo zmedeno pismo, v katerem je pravil, da se je pričel zabavati z modroslovskimi vprašanji, da bi ušel dolgočasju v tej divji deželi. Kot človeka, mnogo bolj izkušenega v takih igrah, ga je vprašal za mnenje o vprašanju resnice. Po nekaj mesecih mu je prijatelj odgovoril z dolgim pismom, polnim grških izrazov, ki se je Pilatu zdelo zmedeno in kaj malo koristno. Navadil se je spraševati vsakogar, ki je prišel k njemu, bodisi Juda ali Rimljana ali Grka, kakor je vprašal Jezusa: Kaj je resnica? A ljudje so ga po večini gledali osuplo in niso vedeli kaj odgovoriti. Neki rimski častnik mu je rekel, da so zapovedi senata in vladarja edine resnice, ki jih pozna; judovski duhovnik zopet mu je svetoval, naj bere grški prevod svetega pisma, kjer so vse božje resnice; grški sofist mu je zatrjeval, da resnice sploh ni, da je lahko vse ali resnično ali napačno, in to z ozirom na osebe, trenutke, namene in okoliščine. Toda noben odgovor ni mogel prepričati Pilata ali mu pomiriti duha. Čim obupnejše se mu je zdelo iskanje, tem bolj se je zagrizel v voljo, da mora najti odgovor na svoje vprašanje: Kaj je resnica?

Z leti se je ta žgoča želja v njem spremenila v pravo obsedenost, v misel, ki ga je preganjala na vsak korak. Modrijani so mu dejali, da morejo tudi čuti varati, da je razum neprestano podvržen zmoti, da je pamet skoraj vedno nezmožna, da bi osvojila resnico. Strah ga je bilo, da živi v svetu, kjer ni zanesljivega pripomočka za spoznanje resnice. To neprestano občutje nezanesljivosti in negotovosti ga je delalo zdaj zamišljenega, zdaj otožnega, še pogosteje pa nemirnega in razdražljivega. Nekateri dnevi je dolge ure prebil v razmišljanju, ne da bi spregovoril besedo, ne da bi se brigal za karkoli, potem pa, ko da bi se zdramil iz mučne otopelosti, je razjarjeno vpil proti vsakomur in proti vsem, bodisi da je bilo prav ali napak. V takih trenutkih je dajal povelja, ki so ob njih včasih trepetali še tako divji stari vojaki.

Čeprav se je Pilatov zdravnik malo menil za svojega gospodarja in ga še manj ljubil, je vendar opazil te nerazložljive napade in je skušal upravitelja preiskati, pa se mu ni posrečilo niti doumeti bolezni ne ozdraviti je. Domačim je odkrito dejal, da Pilat poblazneva in da ga odslej lahko imajo za norega. Začudenje služabnikov in skrb Klavdije Prokule sta silovito zrasla, kadar so zapazili kako novo Pilatovo norost. Vsakokrat, kadar so govorili pred njim o kaki krivdi ali o prestopku, je

buljil v človeka in s konci ustnic mrmral, ko da bi hotel govoriti samo sebi: Kaj se to mene tiče?

A potem se je spet zbral in je govoril dalje s svojim navadnim glasom, spraševal za podatke o dejanju, ki so mu ga bili naznanili. Med potovanjem v Rim so ta znamenja zaradi vznemirjenja, ki ga je bil vzbudil v njem nenadni pregon iz službe in iz Jeruzalema, postala še hujša. Žena je morala napeti vse sile, da ga je malo pomirila. Napadi, ki so spravljali Pilata ob sleherno razsodnost, so bili odslej skoraj vsakdanji. Preganjali in mučili sta ga dve osrednji misli: Kaj je resnica? Ali sem morebiti kriv?

Naposled se je sredi marca leta 37 mogel vkrcati za Italijo. Ko je čez nekaj dni prišel v Brindisi, je zvedel, da je Tiberij med tem umrl in da je senat priznal kot njegovega edinega naslednika Gaja Julija Cezarja s priimkom Kaligula.

nadaljevanje sledi